

Ministerieel besluit tot voorlopige opheffing van de bescherming als monument van een traditionele stadswoning in Antwerpen

Rechtsgronden

Dit besluit is gebaseerd op:

- het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 6.2.1, 3°;
- het besluit van de Vlaamse Regering van 25 juli 2014 tot delegatie van beslissingsbevoegdheden aan de leden van de Vlaamse Regering, artikel 6, 1°;
- het besluit van de Vlaamse Regering van 2 oktober 2019 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, artikel 8, §1, 2°.

Procedurestappen en vormvereisten

Dit besluit kwam tot stand volgens de procedurestappen en de vormvereisten, beschreven in het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 6.2.3 tot en met 6.2.5;

De volgende procedurestappen en vormvereisten zijn vervuld:

- de opheffing van de bescherming als monument werd onderzocht;
- de bevindingen van het onderzoek zijn opgenomen in een opheffingsdossier;
- advies over de opheffing van de bescherming van het onroerend goed werd gevraagd aan de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed op 17 mei 2023;
- de behandeling van dit advies is opgenomen als bijlage bij dit besluit.

Motivering

De bovengevel van de voorgevel en bedaking van de traditionele stadswoning, Oude Koornmarkt 29 in Antwerpen, werden beschermd als monument bij koninklijk besluit van 2 september 1976. Dit besluit werd gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 21 september 1976.

De traditionele stadswoning, Oude Koornmarkt 29 in Antwerpen, werd tenslotte volledig beschermd als monument bij koninklijk besluit van 17 juli 1981 wegens de historische en artistieke waarde. Dit besluit werd gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 27 november 1981.

Volgens de hedendaagse inzichten inzake erfgoedwaarden zijn de historische, en architecturale erfgoedwaarde relevant voor de bescherming als monument van de stadswoning.

Na een langdurige periode van gebrekkig of achterstallig onderhoud in de jaren 1980-1990 verslechterde de bouwfysische toestand van de 17de-eeuwse traditionele stadswoning aanzienlijk. De dringende instandhoudings- en beveiligingswerken in 1996 waren ingrijpend, gezien de constructief slechte toestand van het pand. Bij de uitvoering van de noodgedwongen instandhoudingswerken ging veel authentiek materiaal verloren, waarbij de erfgoedkenmerken en -elementen van de 17de-eeuwse topgevel sterk werden aangetast. Wegens het uitblijven van heropbouwwerken resteert op heden een sterk aangetast gevelbeeld en een interieur dat niet meer strookt met de omschreven erfgoedwaarden bij de bescherming in 1981.

Artikel 6.2.1, 3° van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 staat de gehele of gedeeltelijke wijziging of opheffing van een bescherming omwille van het algemeen belang toe. De parlementaire voorbereiding stelt daarbij het volgende: "door een wijzigende context kan het algemeen belang immers geëvolueerd zijn ten opzichte van het algemeen belang ten tijde van de bescherming".

In functie van een algemene evaluatie van het beschermd bestand in Vlaanderen die als doelstelling heeft om een dynamische selectie van de essentiële en representatieve getuigen van het leven in Vlaanderen te vrijwaren, wordt het beschermd erfgoed getoetst aan de hedendaagse inzichten inzake erfgoedwaarde.

De evaluatie van het beschermde bestand in Vlaanderen is gebaseerd op:

- de erfgoedwaarde zoals vermeld in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 2.1, 26°: de archeologische, architecturale, artistieke, culturele, esthetische, historische, industrieel-archeologische, technische, ruimtelijk-structurende, sociale, stedenbouwkundige, volkskundige of wetenschappelijke waarde waaraan onroerende goederen en de cultuurgooederen die er integrerend deel van uitmaken hun huidige of toekomstige maatschappelijke betekenis ontleen;
- de vijf selectiecriteria die gehanteerd worden in functie van bescherming en die het afwegingskader vormen om het onroerend erfgoed te waarderen:
 - 1° zeldzaamheid: geeft aan in hoeverre het onroerend goed uitzonderlijk voorkomt in relatie met de geografische context, de historische context, het type of het oeuvre;
 - 2° herkenbaarheid: geeft aan in hoeverre het onroerend goed een goed leesbare uitdrukking is van zijn oorspronkelijke functie, uitzicht of vormgeving, of van een belangrijke fase in de latere ontwikkeling daarvan;
 - 3° representativiteit: geeft aan in hoeverre het onroerend goed typerend is voor een geografische of historische context of een welbepaalde type of een bepaald oeuvre;
 - 4° ensemble: geeft aan in hoeverre het onroerend goed een sterke samenhang vertoont tussen de verschillende elementen;
 - 5° context: geeft aan in hoeverre er tussen het onroerend goed en zijn directe of ruimere omgeving een sterke visuele of inhoudelijke relatie is.

De evaluatie van de erfgoedwaarden van de ingangsomlijsting in Antwerpen op basis van de erfgoedwaarden en huidige criteria voor bescherming is als volgt:

1° Zeldzaamheid: Het pand, Oude Koornmarkt 29, is beschermd als een tot de 17de eeuw opklimmende traditionele stadswoning. De stad Antwerpen telt momenteel echter een 169 beschermde traditionele breed- en diephuizen uit de 17de eeuw. De zeldzaamheid is bijgevolg laag en een opheffing van de bescherming creëert dan ook geen hiaat binnen het beschermd bestand. Het pand is bijgevolg geen zeldzaam voorbeeld van een tot de 17de eeuw opklimmende traditionele stadswoning (architecturale waarde);

2° Herkenbaarheid: De dringende instandhoudings- en beveiligingswerken in 1996 waren ingrijpend en bleken nefast voor het behoud van de erfgoedkenmerken en -elementen van het pand: belangrijke bouwonderdelen werden verwijderd waarbij veel authentiek materiaal verloren ging zoals het dakgebinte en -bedekking, het oud parement onder de pleister, sierankers, balklagen,...(architecturale waarde). Bij de afbraak van de topgevel gebeurde geen opmeting en werden geen bouwonderdelen opgeslagen wat een wetenschappelijk verantwoorde reconstructie bemoeilijkt. Het uitblijven van een heropbouw resulteerde in een gevelbeeld en een interieur dat niet meer voldoende herkenbaar is als een tot de 17de eeuw opklimmende traditionele stadswoning (historische waarde). Binnen de 169 in Antwerpen beschermde traditionele breed- en diephuizen uit de 17de eeuw zijn er betere voorbeelden met een grotere herkenbaarheid;

3° Representativiteit: Gezien de dringende en ingrijpende instandhoudings- en beveiligingswerken in 1996, waarbij de trapgevel, bedaking (gebinte en bedekking), oud parement alsook balklagen verwijderd werden en een voorziene heropbouw van deze belangrijke bouwonderdelen uitbleef, is dit pand ook niet langer een representatief voorbeeld van een tot de 17de eeuw opklimmende traditionele stadswoning (historische, architecturale waarde). Er zijn vandaag heel wat meer herkenbare voorbeelden van traditionele breed- en diephuizen uit de 17de eeuw bewaard en beschermd;

4° Ensemble (ensemblewaarde): De dringende en ingrijpende instandhoudings- en beveiligingswerken in 1996 hebben een grote impact gehad op het algemeen voorkomen van het beschermde pand (historische waarde). De opstand van het pand is sterk aangetast en vertoont geen samenhang meer door het verwijderen van de oorspronkelijke trapgevel en bedaking en door de moderne aanpassing van de eerste bouwlaag die doorgetrokken is naar het belendende pand. De ensemblewaarde van het pand is hierdoor sterk aangetast (architecturale waarde);

5° Context (contextwaarde): Het pand bevindt zich in een waardevolle ruimtelijke context en dit ondersteunt de erfgoedwaarden van het pand (historische waarde).

Op basis van de beperkte zeldzaamheid en representativiteit, en het verlies aan herkenbaarheid en de aantasting van het ensemble is de erfgoedwaarde (historische en architecturale waarde) van het pand, Oude Koornmarkt 29, ontoereikend voor bescherming op Vlaams niveau.

De hedendaagse inzichten inzake erfgoedwaarde hebben geleid tot een gewijzigde context waarin de erfgoedwaarden, in casu de historische en architecturale waarde, onvoldoende zijn voor een bescherming van de traditionele stadswoning in Antwerpen als monument. De vrijwaring van de erfgoedwaarden middels een bescherming als monument is niet langer vereist omwille van het algemeen belang.

De bescherming van de traditionele stadswoning in Antwerpen als monument wordt opgeheven omwille van het algemeen belang.

DE VLAAMSE MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING,
WONEN EN ONROEREND ERFGOED BESLUIT:

Artikel 1. Het koninklijk besluit van 2 september 1976 tot bescherming als monument van onroerende goederen in Antwerpen, waaronder de bovengevel van de voorgevel en de bedaking van het pand Oude Koornmarkt 29, gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 21 september 1976, wordt voorlopig gedeeltelijk opgeheven.

Art. 2. Het koninklijk besluit van 17 juli 1981 tot bescherming als monument van onroerende goederen in Antwerpen, waaronder de traditionele stadswoning, Oude Koornmarkt 29, gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 27 november 1981, wordt voorlopig gedeeltelijk opgeheven.

Art. 3. Het beschermd goed, de traditionele stadswoning, Oude Koornmarkt 29 in Antwerpen, waarvan de bescherming voorlopig wordt opgeheven, bevindt zich op het perceel met de volgende kadastrale gegevens: Antwerpen, 3de afdeling, sectie C, perceelnummer 2064.

Het plan met de aflijning en de plaats van de aanplakking van het bericht over het openbaar onderzoek is opgenomen als bijlage bij dit besluit.

De fotoregistratie van de fysieke toestand van het beschermd onroerend goed waarvan de bescherming voorlopig wordt opgeheven, wordt als bijlage bij dit besluit gevoegd.

Art. 4. In artikel 1 van het koninklijk besluit van 2 september 1976 tot bescherming als monument van onroerende goederen in Antwerpen wordt punt 143 opgeheven.

Art 5. In artikel 2 van het koninklijk besluit van 17 juli 1981 tot bescherming als monument van onroerende goederen in Antwerpen wordt punt 51 opgeheven.

Brussel, 13/09/23

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed,

Getekend door: Matthias Diependaele (Sig)
Getekend op: 2023-09-13 23:25:18 +02:00
Reden: ik keur dit document goed

  Vlaamse
overheid

Matthias DIEPENDAELE